

2014. № 7–8 (1). С. 65–69. **5.** Дубовик О. В., Бойко С. М., Вознюк М. А., Гірченко Т. Д. Маркетинг у банку: навч. посіб. Київ: Алєрта, 2007. 275 с. **6.** Торяник Ж. І., Антимоник К. В. Нові тенденції банківського маркетингу: вітчизняний і зарубіжний досвід. *Вісник Університету банківської справи Національного банку України*. 2013. № 1 (16). С. 220–224. **7.** Федірко В. В. Управління клієнтською базою в системі маркетингу відносин банку: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08. Суми, 2009. 248 с. **8.** Управління продажем банківських послуг: навч. посіб./за заг. ред. Т. А. Васильєвої, Я. М. Кривич. Суми: СумДУ, 2016. 227 с.

References: **1.** Cespedes Frank V. *Aligning Strategy and Sales: The Choices, Systems and Behaviors That Drive Effective Selling*. Boston, MA: Harvard Business Review Press, 2014. **2.** Richardson L. *Bankers in the Selling Role: A Consultative Guide to Cross-Selling Financial Services*. Canada: Wiley & Sons Inc, 1992. **3.** Ritter D. *Relationship Banking: Cross-Selling The Bank's Products & Services To Meet Your Customer's Every Financial Need*. New Jersey: Probus Publishing Co., 1993. **4.** Vasyliєva T. A., Radchenko O. V., Kryvyuch Ya. M. *Otsiniuvannia efektu vid zastosuvannia marketynhovykh komunikatsii банку* [Evaluation of the Effect of the Application of Marketing Communications of the Bank]. *Ekonomichnyi chasopys-XXI*. 2014. No. 7–8 (1). P. 65–69. **5.** Dubovyk O. V., Boiko S. M., Vozniuk M. A., Hirchenko T. D. *Marketynh u банку: navch. posib*. Kyiv: Alerta, 2007. 275 p. **6.** Torianyk Zh. I., Antymonyk K. V. *Novi tendentsii bankivskoho marketynhu: vitchyzniani i zarubizhnyi dosvid* [New Trends in Bank Marketing: Domestic and Foreign Experience]. *Visnyk Universytetu bankivskoi spravy Natsionalnoho банку Ukrainy*. 2013. No. 1 (16). P. 220–224. **7.** Fedirko V. V. *Upravlinnia kliientskoiu bazoiu v systemi marketynhu vidnosyn банку: dys. ... kand. ekon. nauk: 08.00.08*. Sumy, 2009. 248 p. **8.** *Upravlinnia prodazhem bankivskykh posluh: navch. posib./za zah. red. T. A. Vasyliєvoi, Ya. M. Kryvyuch*. Sumy: SumDU, 2016. 227 p.

Інформація про автора

Кривич Яна Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Сумського державного університету (вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, 40000, Україна; e-mail: y.kryvyuch@uabs.sumdu.edu.ua).

Информация об авторе

Кривич Яна Николаевна – кандидат экономических наук, доцент кафедры финансов, банковского дела и страхования Сумского государственного университета (ул. Римского-Корсакова, 2, г. Сумы, 40000, Украина; e-mail: y.kryvyuch@uabs.sumdu.edu.ua).

Information about the author

Ya. Kryvyuch – Ph.D., Associate Professor of Department of Finance, Banking and Insurance of Sumy State University (2 Rimskoho-Korsakova Str., Sumy, 40000, Ukraine; e-mail: y.kryvyuch@uabs.sumdu.edu.ua).

*Стаття надійшла до ред.
25.08.2016 р.*

JEL Classification: M210; L230

УДК 658:005.5

ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ТА СКЛАДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

**Літвінов О. С.
Капталан С. М.**

Анотація. Розглянуто сутність понять «механізм» і «господарський механізм». У складі господарського механізму окремо розглянуто такі його складові, як економічний, організаційний та організаційно-економічний механізми. Під економічним механізмом запропоновано розуміти сукупність, систему елементів впливу на економічні інтереси суб'єктів господарювання, що враховує особливості їх зовнішнього та внутрішнього середовища. Головним економіч-

© Літвінов О. С., Капталан С. М., 2016

ним інтересом суб'єкта господарювання є задоволення потреб ринку, завдяки чому підприємство має змогу отримувати прибуток. Зовнішніми елементами впливу на економічні інтереси підприємства, крім особливостей попиту на ринку, є конкурентне середовище, особливості ресурсних ринків, макроекономічні складові (податкова, грошово-фінансова, політико-законодавча й ін.). Внутрішнім елементом впливу на економічні інтереси є сформована певним чином сукупність факторів-ресурсів підприємницької діяльності. Під організаційним механізмом пропонується розуміти сукупність управлінських дій, які спрямовані на організацію взаємодії між внутрішніми елементами всередині системи із урахуванням впливу зовнішнього середовища. Під організаційно-економічним механізмом управління пропонується розуміти сукупність управлінських дій, спрямованих на організацію взаємодії між елементами системи з метою досягнення їх економічних інтересів із урахуванням особливостей зовнішнього та внутрішнього середовища.

Ключові слова: господарський механізм управління, економічний механізм, організаційний механізм, організаційно-економічний механізм.

ОПРЕДЕЛЕНИЕ СУЩНОСТИ И СОСТАВЛЯЮЩИХ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЕМ В УСЛОВИЯХ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ

**Литвинов А. С.
Капалан С. М.**

Аннотация. Рассмотрена сущность понятий «механизм» и «хозяйственный механизм». В составе хозяйственного механизма отдельно рассмотрены такие его составляющие, как экономический, организационный и организационно-экономический механизмы. Под экономическим механизмом предложено понимать совокупность, систему элементов влияния на экономические интересы субъектов хозяйствования, учитывающую особенности их внешней и внутренней среды. Главным экономическим интересом предприятия является удовлетворение потребностей рынка, благодаря чему предприятие имеет возможность получать прибыль. Внешними элементами влияния на экономические интересы предприятия, кроме особенностей спроса на рынке, является конкурентная среда, особенности ресурсных рынков, макроекономические составляющие (налоговая, денежно-финансовая, политико-законодательная и др.). Внутренним элементом влияния на экономические интересы является сформированная определенным образом совокупность факторов-ресурсов предпринимательской деятельности. Под организационным механизмом предлагается понимать совокупность управленческих действий, направленных на организацию взаимодействия между внутренними элементами внутри системы с учетом влияния внешней среды. Под организационно-экономическим механизмом управления предлагается понимать совокупность управленческих действий, направленных на организацию взаимодействия между элементами системы с целью достижения их экономических интересов с учетом особенностей внешней и внутренней среды.

Ключевые слова: хозяйственный механизм управления, экономический механизм, организационный механизм, организационно-экономический механизм.

IDENTIFICATION OF THE ESSENCE AND COMPONENTS OF THE ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM OF ENTERPRISE MANAGEMENT WITHIN THE CONTEXT OF INNOVATION DEVELOPMENT

**O. Litvinov
S. Kapalan**

Abstract. The article considers the essence of the concepts of «mechanism» and «economic mechanism». In the structure of the economic mechanism there separately examined such components as economic, institutional, organizational and economic mechanisms. It is proposed to define the economic mechanism as a combination, a system of elements that influence economic interests of business entities, which takes into account the peculiarities of their external and internal environment. The main economic interest of the enterprise is satisfaction of market demands so that it could make a profit. The external elements that influence the enterprise economic interests, except for characteristics of demand in the market, include competitive environment, peculiarities of resource markets, macroeconomic components (fiscal, monetary and financial, political and legal, etc.). The internal element that influences enterprise economic interests is presented by the whole complex of factors-resources of entrepreneurship. It is offered to consider the organizational mechanism as a set of administrative actions aimed at organization of interaction

between internal elements with regard to the external environment. The organizational and economic mechanism of management is proposed to be defined as a combination of administrative actions aimed at organization of interaction between the system elements in order to achieve the economic interests taking into account features of the external and internal environment.

Keywords: economic mechanism of management, economic mechanism, organizational mechanism, organizational and economic mechanism.

Постановка проблеми. Одним із важливих завдань управління суб'єктами господарювання є формування умов сталого, керованого, поступового розвитку їх діяльності. Головним інструментом органів управління суб'єктів підприємницької діяльності в таких умовах постає розробка певних механізмів діяльності підприємства.

Аналіз останніх публікацій і досліджень. Питанням вивчення теоретико-методичних складових і сутності механізмів в економіці приділено багато уваги вітчизняними та закордонними вченими-економістами. Зокрема, цьому присвячені роботи К. Анохіної [22], І. Гонtareвої [12], Д. Горового [20], А. Калини [14], С. Мочерного [1], В. Пономаренка [4], О. Сукач [21], А. Яковлева [19] та ін. Проте, незважаючи на велику кількість досліджень, досі залишаються не визначеними взаємозалежність і взаємовідмінність між таким поняттями, як господарський, економічний, організаційний та організаційно-економічний механізми, що призводить до плутанини та помилок у подальших методичних розробках, спрямованих на формування складових цих видів механізмів в умовах інноваційного розвитку.

Мета статті – визначити сутність і взаємозв'язки між поняттями «господарський механізм» загалом та «економічний механізм», «організаційний механізм» та «організаційно-економічний механізм»; проаналізувати складові організаційно-економічних механізмів управління підприємствами в умовах інноваційного розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття «механізм» прийшло в економіку відносно недавно із технічних наук. «Механізм» у загальному розумінні (від грецького «machine» – машина) – це система, простір, спосіб, що визначає порядок будь-якої діяльності, системи взаємодії певних ланок та елементів або внутрішню будову, систему, сукупність станів і процесів, з яких складається певне явище. Прорив у теорії механізмів в економіці був створений Л. Гурвицем, Р. Майерсоном та Е. Маскіном, які у 2007 році отримали Нобелівську премію з економіки за «видатний вклад у теорію економічних механізмів». На думку Лео Гурвица, механізм – це взаємодія між суб'єктами та центром, що складається з трьох стадій: суб'єкти надсилають інформацію у центр; центр отримує всю інформацію, розраховує майбутній результат; центр оголошує результат. Таким чином було доведено можливість і необхідність механістичного підходу до управління економічними системами. Але теоретичний апарат розроблений лауреатами Нобелівської премії більше підходить до теорії ігор та аукціонної діяльності. Тоді як наше дослідження присвячене організаційно-економічному забезпеченню управління підприємствами.

З метою досягнення певних результатів діяльності об'єктами управління важливого значення набуває процес формування механізмів управління. Словник-довідник під редакцією С. В. Мочерного визначає механізм управління як свідомо організований, цілеспрямований і активний вплив різних суб'єктів управління на процес розвитку та функціонування суспільного способу виробництва, окремих його ланок [1]. В. Г. Андрійчук дає визначення механізму управління, що більше відповідає сутності управління на мікрорівні. На його думку, механізм управління – це відповідний певній організаційно-правовій формі спосіб організації менеджменту бізнесу з притаманними йому формами, інструментами та засобами [2, с. 10]. Але це визначення здебільшого концентрує увагу на організаційних складових механізму. В. А. Герцик визначає механізм управління як систему елементів управління, до яких відносяться цілі, функції, методи, структури, суб'єкти та об'єкти управління. В цій системі в результаті впливу елементів управління змінюється стан об'єктів управління [3, с. 22–23]. Найбільш вдале, на нашу думку, визначення механізму управління було надане науковцями ХНЕУ ім. С. Кузнеця – В. С. Пономаренком, О.М. Ястремською, В. М. Луцковським та іншими, які визначили його як сукупність форм, структур, методів і засобів управління, що об'єднані спільною метою, за допомогою яких здійснюється узгодження суспільних, групових і особистих інтересів, забезпечується функціонування і розвиток підприємства як соціально-економічної системи [4].

В економіці використовується велика кількість варіантів механізмів управління – господарський, економічний, ринковий, соціальний, організаційний, організаційно-економічний тощо. Найбільш узагальнюючим із них є поняття «господарський механізм», оскільки воно включає у себе більшість інших вищезазначених механізмів. Розглянемо основні підходи до визначення його сутності.

Механізм господарювання П. Т. Саблук, М. Й. Малік, В. А. Валентінов визначають із двох сторін. По-перше, як певну систему, що рухає економічні суб'єкти; по-друге, як інтегровану систему різноманітних форм і методів управління економічними суб'єктами [5, с. 201–203]. На наш погляд, оскільки механізми виступають

лише інструментом системи управління підприємствами, не можна стверджувати, що саме вони рухають економічні суб'єкти. Рух відбувається внаслідок здійснення певних дій із боку системи управління, однією з форм і методів яких є господарський механізм.

Під господарським механізмом Л. І. Абалкін розуміє складне та багатопланове поняття, що розкриває як внутрішні процеси, так і взаємодію з продуктивними силами суспільства, а І. О. Крюкова фокусує свою увагу на макроекономічних аспектах і вважає, що господарський механізм – це єдина цілісна система форм і методів господарювання, які базуються на економічній політиці держави [6, с. 105]. Ф. В. Зиновьев дає більш детальне визначення господарського механізму як системи основних форм, методів і важелів використання економічних законів, вирішення суперечностей суспільного способу виробництва, реалізації власності, а також всебічного розвитку людини й узгодження її інтересів із інтересами колективу, класу, суспільства [7].

Зважаючи на те, що господарський механізм характеризує сукупність форм і методів господарювання, слід звернути увагу на конкретизацію видів господарського механізму за окремими ознаками. Господарський механізм управління має різні форми залежно від того, вирішення яких завдань він передбачає. Ю. А. Полтавський та О. М. Супрун влучно вважають, що господарський механізм є системою регульованих із боку підприємства правових, організаційних та економічних важелів [8, с. 376]. Хоча є автори, які ототожнюють ці поняття. Так, І. П. Булеев вважає, що «організаційно-економічний (господарський) механізм управління – це сукупність форм, методів й інструментів господарювання...», що не можна вважати правильним, оскільки автор фактично ототожнює господарський механізм із організаційно-економічним [9].

Зупинимось більш детально на економічних та організаційних складових господарського механізму управління, оскільки правові складові є об'єктом дослідження спеціалістів іншої галузі науки. Кожен із напрямів управлінської діяльності підприємства потребує розробки свого виду механізму, одним із основних з них є економічний. А. М. Кульман вважає, що економічний механізм – це взаємозв'язок між певними економічними явищами та процесами, але, на жаль, не вказує яких саме [10, с. 26].

Поняття «економічний механізм» є дещо вужчим, ніж «господарський». І. О. Крюкова визначає його як сукупність елементів впливу на матеріальні інтереси господарюючих суб'єктів народного господарства, основними з яких є: ціноутворення, планування, система оплати праці, фінансово-кредитний механізм, податкові платежі, економічне стимулювання і економічні санкції, комерційний розрахунок і система економічних нормативів [6, с. 106]. При цьому автор не враховує корінні причини здійснення економічної діяльності, а саме бажання задовольнити певні потреби ринку та необхідність врахування конкурентного середовища.

Тому пропонуємо під економічним механізмом розуміти сукупність, систему елементів впливу на економічні інтереси суб'єктів господарювання, що враховує особливості його зовнішнього та внутрішнього середовища. Головним економічним інтересом суб'єкта господарювання є задоволення потреб ринку, завдяки чому підприємство має змогу отримувати прибуток. Зовнішніми елементами впливу на економічні інтереси підприємства, крім особливостей попиту на ринку, є конкурентне середовище, особливості ресурсних ринків, макроекономічні складові (податкова, грошово-фінансова, політико-законодавча й ін.). Внутрішніми елементами впливу на економічні інтереси є сформована певним чином сукупність факторів-ресурсів підприємницької діяльності. Під факторами в економіці прийнято вважати умови, обставини, рушійні сили економічних явищ і процесів [11, с. 66]. До факторів-ресурсів підприємства в загальному випадку відносяться матеріально-сировинні, матеріально-технічні, трудові, нематеріальні та фінансові ресурси підприємства (рис. 1).

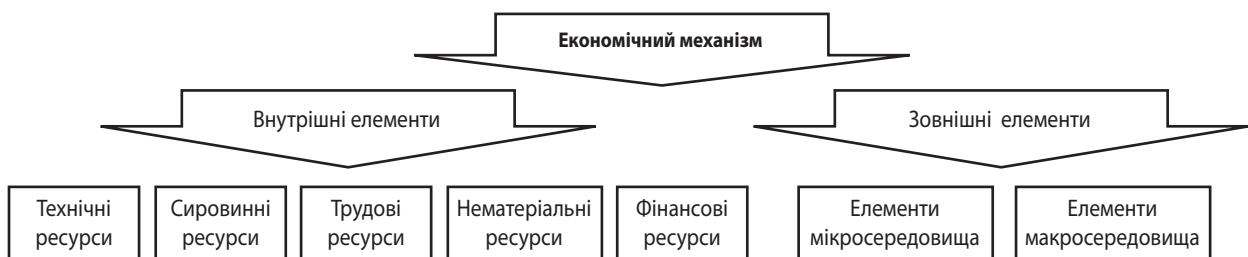

Рис. 1. Елементи економічного механізму

Окремим видом господарських механізмів є організаційний механізм управління. Першим виокремив організацію як важливий напрям діяльності з управління на початку ХХ ст. А. Богданов. «Організація» в перекладі з латинської – це надання чіткого вигляду певному явищу. Сутність організації як функції управління полягає у системі впорядкування сукупності дій, у процесі створення взаємозв'язків між частинами цілісної системи.

Під організованістю І. В. Гонтарева пропонує розуміти забезпечення цілеспрямованої, погодженої вза-

сгоді елементів системи під час функціонування цієї системи [12, с. 217]. Необхідність організації в економічній енциклопедії визначається внутрішньою структурованістю системи, а також такими властивостями елементів системи, як їх адаптивність і можливість опору до поєднання [1, с. 644–646]. Оскільки будь-яке підприємство є складною системою, результат його діяльності багато в чому залежить від вміння управління організувати взаємодію всіх складових, факторів, ресурсів підприємства, що і підтверджує необхідність формування організаційного механізму управління підприємством.

Б. В. Поліщук під організаційним механізмом розуміє організаційні форми виробництва, праці та управління, такі як організаційні структури та функції управління, система нормування та планування, співвідношення централізації і децентралізації менеджменту тощо [13, с. 28]. На нашу думку, автор дещо звужує організаційний механізм, зводячи лише до організаційних форм виробництва, праці та управління. Більш узагальненим є визначення А. В. Каліни, яка вважає, що організаційний механізм – це обґрунтована певним чином послідовність управлінських дій, а також методів з реалізації функції і принципів управління [14, с. 146]. Проте автор не визначає мети, спрямованості цієї послідовності дій і методів на встановлення взаємодії окремих елементів системи.

В результаті критичного розгляду підходів сучасних авторів організаційним механізмом пропонуємо вважати сукупність управлінських дій, які спрямовані на організацію взаємодії між внутрішніми елементами всередині системи із урахуванням впливу зовнішнього середовища.

Але суто організаційні важелі впливу на об'єкт управління без урахування економічних законів і закономірностей не можуть дати необхідний результат. Саме тому більшість авторів вважають головним засобом досягнення цілей створення та реалізацію організаційно-економічних механізмів управління підприємствами.

Так, О. А. Єршоменко-Григоренко у своєму авторефераті дисертації зазначає, що організаційно-економічний механізм – це система, яка складається з технологічного, організаційного й економічного блоків. При цьому незрозуміло, чому автор включив до складу механізму поряд із організаційним і економічним ще й технологічний блок.

Інші автори, навпаки, не звертають уваги у своїх визначеннях на окремі складові-блоки, при цьому акцентують увагу на досягненні бажаних результатів. Група науковців під керівництвом Л. М. Варава вважають, що механізм організаційно-економічного забезпечення управління – це сукупність засобів і методів створення системи цілісного управління розвитком і результатами підприємства [15, с. 97–98]. Н. А. Мазур зазначила, що під організаційно-економічним механізмом слід вважати комплекс методів, засобів, прийомів, які слугують інструментом реалізації управлінської діяльності, є взаємоузгодженими та взаємопов'язаними між собою та спрямовані на координацію діяльності всіх функціональних підрозділів підприємства та допомагають забезпечити прийнятний рівень його ефективності [16, с. 16]. Не можемо погодитись із цими авторами, оскільки їх визначення не виділяють інструментів досягнення бажаних результатів, внаслідок чого визначення організаційно-економічного механізму майже збігаються з узагальнюючими визначеннями «механізму управління» та просто «управління».

Організаційно-економічний механізм за своєю сутністю повинен об'єднувати дві підсистеми впливу, на чому й засновані визначення багатьох авторів. Крім того, він повинен забезпечувати підвищення ефективності діяльності як функції співставлення результату та витрат ресурсів підприємства [23, с. 43–44]. Так, О. М. Паламарчук під організаційно-економічним механізмом розуміє сукупність організаційних та економічних важелів, які чинять вплив на економічні й організаційні параметри системи управління підприємством, що сприяє формуванню конкурентних переваг і посиленню організаційно-економічного потенціалу й ефективності діяльності [17]. К. А. Лебедев фокусує свою увагу на методах управління і зазначає, що організаційно-економічний механізм управління – це система управління, що включає сукупність взаємопов'язаних економічних й організаційно-правових методів, за допомогою яких підприємство планує, організує й ефективно реалізує свою діяльність [18, с. 19]. Хоча, як вже зазначалось, правовий блок господарського механізму повинен займати окрему від організаційного й економічного нішу. І. О. Крюкова більш чітко виділила складові та надала визначення організаційно-економічного механізму як комплексу організаційних й економічних заходів зовнішньої та внутрішньої дії, які в процесі взаємодії і взаємозв'язку здійснюють активний вплив на економічний інтерес та ефективність виробництва суб'єктів господарської діяльності [6, с. 8]. При цьому автор акцентує увагу здебільшого на економічних складових та ефективності виробництва.

В результаті критичного розгляду основних теоретичних підходів до визначення сутності механізмів в економіці можна дійти висновку, що організаційно-економічний механізм управління є необхідним засобом досягнення підприємством своїх цілей. Під організаційно-економічним механізмом управління пропонується розуміти сукупність управлінських дій, спрямованих на організацію взаємодії між елементами системи з метою досягнення їх економічних інтересів із урахуванням особливостей зовнішнього та внутрішнього середовища. В запропонованому визначенні об'єднані організаційний й економічний блоки господарського меха-

нізму, а саме: необхідність організації взаємодії підсистем підприємства – організаційний блок; спрямованість на досягнення економічних інтересів – економічний блок.

Висновки дослідження. Таким чином, на підставі розгляду сутності понять «механізм» і «господарський механізм» в умовах інноваційного розвитку було розглянуто такі його складові, як економічний, організаційний та організаційно-економічний механізми. Під економічним механізмом запропоновано розуміти сукупність, систему елементів впливу на економічні інтереси суб'єктів господарювання, що враховує особливості його зовнішнього та внутрішнього середовища. Головним економічним інтересом суб'єкта господарювання є задоволення потреб ринку, завдяки чому підприємство має змогу отримувати прибуток. Зовнішніми елементами впливу на економічні інтереси підприємства, крім особливостей попиту на ринку, є конкурентне середовище, особливості ресурсних ринків, макроекономічні складові (податкова, грошово-фінансова, політико-законодавча й ін.). Внутрішніми елементами впливу на економічні інтереси є сформована певним чином сукупність факторів-ресурсів підприємницької діяльності. Під організаційним механізмом пропонуємо розуміти сукупність управлінських дій, які спрямовані на організацію взаємодії між внутрішніми елементами всередині системи із урахуванням впливу зовнішнього середовища. Організаційно-економічним механізмом управління пропонуємо вважати сукупність управлінських дій, спрямованих на організацію взаємодії між елементами системи з метою досягнення їх економічних інтересів із урахуванням особливостей зовнішнього та внутрішнього середовища.

Література: 1. Економічна енциклопедія: у 3 т. Т. 2/відп. ред. С. В. Мочерний. Київ: Академія, 2001. 848 с. 2. Андрийчук В. Г. Агропромислові формування нового типу в контексті стратегії розвитку вітчизняного сільського господарства. *Економіка АПК*. 2013. № 1. С. 3–15. 3. Герцик В. А. Ієрархічна структура організаційно-економічного механізму управління розподілом підприємства. *Культура народів Причорномор'я*. 2009. № 172. С. 22–24. 4. Пономаренко В. С., Ястремская Е. Н., Луцковский В. М. Механизм управления предприятием: стратегический аспект: монография. Харьков: Изд-во ХГЭУ, 2002. 252 с. 5. Саблук П. Т., Малік М. Й., Валентинов В. А. Формування міжгалузевих відносин: проблеми теорії і методології. Київ: ІАЕ, 2002. 294 с. 6. Крюкова І. О. Організаційно-економічний механізм розвитку аграрних формувань. *Аграрний вісник Причорномор'я*. 2010. № 53. С. 105–109. 7. Зиновьев Ф. В. Формирование эффективных механизмов хозяйствования в агропромышленном комплексе Крыма. Симферополь: Таврия, 2001. 242 с. 8. Полтавський Ю. А., Супрун О. М. Ринковий механізм як система забезпечення ефективної діяльності аграрних підприємств. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства*: економічні науки. 2007. Вип. 30. С. 35–37. 9. Булеєв І. П. Формирование организационно-экономического механизма управления предприятием по обработке цветных металлов. Донецк: ІЭП АН України, 1993. 225 с. 10. Кузьман А. М. Економічні механізми. М.: Прогрес, 1993. 360 с. 11. Літвінов О. С. Фактори енергоємності продукції промислового підприємства: монографія. Одеса: ОНЕУ, 2006. 242 с. 12. Гончарова І. В. Функціональна організованість як фактор оцінки системної ефективності підприємства. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2010. № 683: Проблеми економіки та управління. С. 216–223. 13. Погрішук Б. В. Організаційно-економічні засади ефективного функціонування зернопродуктового підкомплексу: [монографія]. Тернопіль: Джура, 2009. 370 с. 14. Калина А. В. Організаційно-економічний механізм стимулювання праці як чинник гідної праці. *Соціально-трудова відносина: теорія і практика*. 2015. Вип. 2. С. 144–148. 15. Варава Л. М., Арутюнян А. Р., Варава А. А. Організаційно-економічні підходи до управління конкурентоспроможністю промислового підприємства. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2015. № 3. С. 96–100. 16. Мазур Н. А. Організаційно-економічні засади формування економічного потенціалу підприємств продовольчого підкомплексу подільського регіону: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.04. Луганськ, 2012. 44 с. 17. Паламарчук О. М. Сутність та формування організаційно-економічного механізму управління конкурентоспроможністю підприємства. *Економічний вісник університету*. 2011. Вип. 17/2. URL: <http://www.nbu.gov.ua/portal/Palamarchuk.pdf>. 18. Лебедев К. А. Организационно-экономический механизм развития зернопродуктового подкомплекса: теория, методология, практика: [монография]. Киев: ННЦ «Институт аграрной экономики», 2009. 272 с. 19. Яковлев А. И. Экономико-организационные аспекты промышленных инноваций. Харьков: Бизнес Информ, 2003. 167 с. 20. Горюнов Д. А., Лебедева Л. В. Економічна оцінка інтелектуальних ресурсів підприємства та механізм її реалізації. *Коммунальное хозяйство городов: науч.-техн. сб.* 2010. № 92. С. 287–294. 21. Сукач О. О., Літвінов О. С. Ефективність витрат на оплату праці як фактор конкурентоспроможності підприємства // Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення: монографія/за заг. ред. О. Г. Янкового. Одеса: Атлант, 2013. С. 459–470. 22. Анохіна К. О., Літвінов О. С. Управління нематеріальними активами як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємства // Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення: монографія/за заг. ред. О. Г. Янкового. Одеса: Атлант, 2013. С. 290–313. 23. Літвінов О. С. Ефективність відтворення нематеріальних ресурсів підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 6 (168). С. 39–46.

References: 1. Ekonomichna entsyklopediia: u 3 t. Vol. 2/vidp. red. S. V. Mochernyi. Kyiv: Akademiia, 2001. 848 p. 2. Andriichuk V. H. *Ahropromyslovi formuvannia novoho typu v konteksti stratehii rozvytku vitchyznianoho silskoho hospodarstva* [Agroindustrial Formations of a New Type in the Context of the Development Strategy of Domestic Agriculture]. *Ekonomika APK*. 2013. No. 1. P. 3–15. 3. Hertsyk V. A. *Iierarkhichna struktura orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu upravlinnia rozpodilom*

pidpryemstva [The Hierarchical Structure of Organizational-Economic Mechanism of Management of Distribution Businesses]. *Kultura narodov Prichernomorya*. 2009. No. 172. P. 22–24. **4.** Ponomarenko V. S., Yastremskaya E. N., Luckovskiy V. M. *Mekhanizm upravleniya predpriyatiyem: strategicheskii aspekt: monografiya* [The Mechanism of Enterprise Management: Strategic Aspect: monograph]. Kharkov: Izd-vo KhGEU, 2002. 252 p. **5.** Sabluk P. T., Malik M. Y., Valentynov V. A. Formuvannya mizhhaluzevykh vidnosyn: problemy teorii i metodolohii. Kyiv: IAE, 2002. 294 p. **6.** Kriukova I. O. *Orhanizatsiino-ekonomichni mekhanizm rozvytku ahrarnykh formuvan* [Organizational-Economic Mechanism of Development of Agrarian Formations]. *Ahrarnyi visnyk Prychornomoria*. 2010. No. 53. P. 105–109. **7.** Zinovev F. V. Formirovaniye effektivnykh mekhanizmov hozyaystvovaniya v agropromyshlennom komplekse Kryma. Simferopol: Tavriya, 2001. 242 p. **8.** Poltavskiy Yu. A., Suprun O. M. *Rynkovyi mekhanizm yak sistema zabezpechennia efektyvnoi diialnosti ahrarnykh pidpryemstv* [The Market Mechanism as a System of Ensuring the Effective Activity of Agricultural Enterprises]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu silskoho hospodarstva : ekonomichni nauky*. 2007. Issue 30. P. 35–37. **9.** Buleyev I. P. Formirovaniye organizatsionno-ekonomicheskogo mekhanizma upravleniya predpriyatiyem po obrabotke tsvetnykh metallov. Donetsk: IEP AN Ukrainy, 1993. 225 p. **10.** Kulman A. M. Ekonomicheskiye mekhanizmy. M.: Progress, 1993. 360 p. **11.** Litvinov O. S. *Faktery enerhoiemnosti produktsii promyslovoho pidpryemstva: monografiya* [The Factors of Intensity of Production of Industrial Enterprises: monograph]. Odesa: ONEU, 2006. 242 p. **12.** Hontareva I. V. *Funktsionalna orhanizovanist yak faktor otsinky systemnoi efektyvnosti pidpryemstva* [Functional Organization as a Factor in the Evaluation of System Efficiency]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika»*. 2010. No. 683: Problemy ekonomiky ta upravlinnia. P. 216–223. **13.** Pohrishchuk B. V. *Orhanizatsiino-ekonomichni zasady efektyvnoho funktsionuvannya zernoproduktovoho pidkompleksu: monografiya* [Organizational-Economic Bases of Effective Functioning of Grain Products Sub Complex: monograph]. Ternopil: Dzhura, 2009. 370 p. **14.** Kalyna A. V. *Orhanizatsiino-ekonomichni mekhanizm stymuliuвання pratsi yak chynnyk hidnoi pratsi* [Organizational-Economic Mechanism of Stimulation of Labor as a Factor of Decent Work]. *Sotsialno-trudovi vidnosyny: teoriia i praktyka*. 2015. Issue 2. P. 144–148. **15.** Varava L. M., Arutiunian A. R., Varava A. A. *Orhanizatsiino-ekonomichni pidkhody do upravlinnia konkurentospromozhnistiu promyslovoho pidpryemstva* [Organizational and Economic Approaches to Management of Competitiveness of Industrial Enterprises]. *Ekonomichniy visnyk Natsionalnoho hirnychoho universytetu*. 2015. No. 3. P. 96–100. **16.** Mazur N. A. Orhanizatsiino-ekonomichni zasady formuvannya ekonomichnoho potentsialu pidpryemstv prodovolchoho pidkompleksu podilskoho rehionu: avtoref. dys. ... d-ra ekon. nauk: 08.00.04. Luhansk, 2012. 44 p. **17.** Palamarchuk O. M. Sutnist ta formuvannya orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu upravlinnia konkurentospromozhnistiu pidpryemstva. *Ekonomichniy visnyk universytetu*. 2011. Issue 17/2. URL: <http://www.nbu.gov.ua/portal/Palamarchuk.pdf>. **18.** Lebedev K. A. *Organizatsionno-ekonomicheskii mekhanizm razvitiya zernoproduktovogo podkompleksa: teoriya, metodologiya, praktika: monografiya*. Kiev: NNC «Institut agrarnoy ekonomiki», 2009. 272 p. **19.** Yakovlev A. I. Ekonomiko-organizatsionnyye aspekty promyshlennykh innovatsiy. Kharkov: Biznes Inform, 2003. 167 p. **20.** Horovyi D. A., Lebedeva L. V. *Ekonomichna otsinka intelektualnykh resursiv pidpryemstva ta mekhanizm yii realizatsii* [Economic Evaluation of Intellectual Resources of Enterprises and the Mechanism of Its Implementation]. *Kommunalnoye khozyaystvo gorodov: nauch.-tekhn. sb.* 2010. No. 92. P. 287–294. **21.** Sukach O. O., Litvinov O. S. Efektyvnist vytrat na oplatu pratsi yak faktor konkurentospromozhnosti pidpryemstva // Konkurentospromozhnist pidpryemstva: otsinka rivnia ta napriamy pidvyschennia: monografiya/za zah. red. O. H. Yankovoho. Odesa: Atlant, 2013. P. 459–470. **22.** Anokhina K. O., Litvinov O. S. Upravlinnia nematerialnyimi aktyvami yak faktor pidvyschennia konkurentospromozhnosti pidpryemstva // Konkurentospromozhnist pidpryemstva: otsinka rivnia ta napriamy pidvyschennia: monografiya/za zah. red. O. H. Yankovoho. Odesa: Atlant, 2013. P. 290–313. **23.** Litvinov O. S. *Efektyvnist vidtvorennia nematerialnykh resursiv pidpryemstva* [The Efficiency of Reproduction of the Intangible Resources of the Enterprise]. *Aktualni problemy ekonomiky*. 2015. No. 6 (168). P. 39–46.

Інформація про авторів

Літвінов Олександр Сергійович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки підприємства Одеського національного економічного університету (вул. Преображенська, 8, м. Одеса, 65082, Україна; e-mail: Litvinov_a213@ukr.net).

Капалан Сергій Михайлович – аспірант, Одеський національний економічний університет (вул. Преображенська, 8, м. Одеса, 65082, Україна; e-mail: nadrecino@mail.ru).

Информация об авторах

Литвинов Александр Сергеевич – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры экономики предприятия Одесского национального экономического университета (ул. Преображенская, 8, г. Одесса, 65082, Украина; e-mail: Litvinov_a213@ukr.net).

Капалан Сергей Михайлович – аспирант, Одесский национальный экономический университет (ул. Преображенская, 8, г. Одесса, 65082, Украина; e-mail: nadrecino@mail.ru).

Information about the authors

O. Litvinov – Ph.D. (Economics), Associate Professor, Associate Professor of Department of Enterprise Economy of Odesa National Economics University (8 Preobrazhenska Str., Odesa, 65082, Ukraine; e-mail: Litvinov_a213@ukr.net).

S. Kaptalan – Postgraduate Student, Odesa National Economics University (8 Preobrazhenska Str., Odesa, 65082, Ukraine; e-mail: nadrecino@mail.ru).

*Стаття надійшла до ред.
01.09.2016 р.*